

ابطال مصوباتی که روح و روان جامعه را آزار می‌داد

فرامرز توفیقی

«محمدباقر قالیباف»، رئیس مجلس در نامه‌ای خطاب به رئیس جمهور، دستور ابطال دو مصوبه مورد انتقاد جامعه کارگران و بازنشستگان را صادر کرد؛ اول مصوبه افزایش مستمری بازنشستگان که میزان افزایش ۱۰ درصد مستمری بگیران سایر سطوح آن، خلاف قانون و روال هر ساله بود و دومی، مصوبه افزایش حق مسکن کارگران که دولت در بدعتی خلاف قانون، ۱۰۰ هزار تومان از حق مسکن ۶۵۰ هزار تومانی مصوب شورای عالی کار کسر کرده بود و آن را به ۵۵۰ هزار تومان رسانده بود.

حال دولت یک هفته وقت دارد که مصوبات قبلی خود را ابطال و مصوبات قانونی را ابلاغ کند. البته همه منتظر این انقاص بودیم چون این دو مصوبه دولت، رواج بی قانونی بود و از همان زمان تنظیم لایحه بودجه مشخص بود که کارشناسان دولت از قوانین مزدی و حدود و ثغور قدرت اجرای قوه مجریه در این حوزه شناخت کافی ندارند. پس از آن نیز فکر می‌کردند، می‌توانند در هر مصوبه‌ای به دلخواه دست ببرند. مصوبه حق مسکن شورای عالی کار را که باید صرفاً تأیید می‌کردند، مخدوش کردند و ۱۰۰ هزار تومان از آن کسر کردند و در رابطه با مصوبه افزایش حقوق بازنشستگان نیز به همین ترتیب ۲۸ درصد پیشنهادی سازمان تأمین اجتماعی را به ۱۰ درصد کاهش دادند.

معتقدم مجلس به وظیفه ذاتی و قانونی خود عمل کرد و دستور ابطال این مصوبات را صادر کرد. کارگران و بازنشستگان مطالبات قانونی داشتند و وظیفه قوه مقننه هم پایش اجرای قانون است و به این وظیفه عمل کردند. رئیس مجلس هم باید در مهلت قانونی، حکم کارشناسی مجلس را ابلاغ می‌کرد که این امر محقق شد اما چه بهتر بود که این چند ماه استرس و نگرانی به جامعه کارگری و بازنشستگی کشور تحمیل نمی‌شد و دولت از همان ابتدا مصوبات مزدی قانونی را می‌پذیرفت و مقدمات اجرای آنها را فراهم می‌کرد.

همچنین بر این باورم که خود دولت بهتر از همه می‌داند در شرایط اقتصادی فعلی، این اعداد و ارقام به هیچ وجه جبران فاصله بسیار زیاد سبب معیشت و دستمزد (چه مستمری بازنشستگان، چه حقوق شاغلان) را نمی‌دهد. وقتی با تورم ۹۰ درصدی سبب غذایی رویه‌رو هستیم (آن هم نرخ تورم رسمی چون نرخ‌های غیر رسمی و ملموس در بازار خیلی بیش از این است) چطور قرار است با ۱۰ درصد افزایش حقوق، یک بازنشسته زندگی کند؟ وقتی اجاره خانه در شهرستان‌های کوچک ماهی بیش از ۲ میلیون تومان است، چطور از حق مسکن ناچیز ۶۵۰ هزار تومانی ۱۰۰ هزار تومان کسر می‌کنند و می‌گویند حق مسکن کارگران در این شرایط تورمی باید فقط ۵۵۰ هزار تومان باشد؟

واضح است که هیچ کدام از این اعداد و ارقام پاسخگوی مشکلات معیشتی کارگران و بازنشستگان نیست اما از اینها مهم‌تر، گذاشتن بدعتی جدید در زمینه حقوق و دستمزد بود که با اقدام به موقع مجلس جلوی آن گرفته شد. تأکید می‌کنم که در رابطه با حق مسکن کارگران، دولت فقط تأیید کننده نهایی مبلغ مصوب شورای عالی کار است و نمی‌تواند راساً مبلغ تعیین کند. اگر اجازه می‌دادند مبلغ تعیینی توسط دولت به کرسی نشینند و ادامه داشته باشد، مسیر قانون‌گریزی باز می‌شد و در پی آن، دولت‌ها از این به بعد به طور دل‌خواهی و خلاف قانون با مقوله حقوق و دستمزد رفتار می‌کردند. در مورد مستمری هم به همین شکل، همیشه روال این بوده که پیشنهاد سازمان تأمین اجتماعی توسط دولت اجرا شود و نباید این مسیر دچار اعوجاج و تخریب شود.

در پایان در ارتباط با حق مسکن خطاب به کارفرمایان باید متذکر شد که با نامه رئیس مجلس، حق مسکن مصوب شورای عالی کار احیا شد، یعنی آن ۱۰۰ هزار تومانی که دولت از ۶۵۰ هزار تومان کسر کرده بود، برمی‌گردد و حق مسکن کارگران شاغل ۶۵۰ هزار تومان می‌شود و از این به بعد این رقم باید پرداخت شود.

✽ نمایندگان کارگری در جلسات تعیین‌مزد

نسرین هزاره مقدم

دولت‌های پس از انقلاب سهم درمان کارگران از بودجه را نمی‌پردازند. دولت‌ها که براساس قانون اساسی مکلف به تأمین بهداشت همه آحاد جامعه هستند، دهه‌هاست که اعتبار لازم به این بخش اختصاص نمی‌دهند.

با این حال مساله فراتر از اینهاست. برای پرداخت بدهی دولت‌ها به سازمان تأمین اجتماعی، اعتبار سالانه کافی و باکیفیت مناسب اختصاص نمی‌یابد و در موارد بسیاری به بهانه کمبود اعتبار و بار مالی، با برخی طرح‌های معطوف به بهبود وضعیت کارگران مخالفت و مقابله می‌شود. نمونه آن، تاخیر در تصویب کلیات طرح ساماندهی استخدام کارکنان دولت است؛ تاخیری که از زمستان سال قبل تا پنجم تیر ماه امسال به درازا کشید و کارشناسان و مدیران سازمان برنامه و بودجه و سازمان امور استخدامی عنوان می‌کردند این طرح بار مالی دارد و دولت نمی‌تواند آن را اجرایی کند.

با این حال اقتصاد اصلی، متوجه مهم‌ترین نهاد تخصیص گر بودجه یعنی سازمان برنامه و بودجه کشور است؛ نهاد فرادستی که بیت‌المال را مدیریت می‌کند و تشخیص می‌دهد چه پولی، کجا و برای چه کسانی خرج شود. عملکرد این سازمان در دوره‌های مختلف نشان داده که در بودجه‌ریزی که همان تقسیم‌بندی بودجه است و در تخصیص اعتبار ریالی به این فضاها بودجه‌ای تفکیک شده، کارگران و بازنشستگان همواره در حاشیه قرار گرفته‌اند. برای بیش از نیمی از جمعیت کشور، آن چنان که باید، پولی در کار نیست و همیشه اولین انقباضات، گلوی کارگران و بازنشستگان را گرفته است.

به همین دلیل است که «علی‌اکبر عیوضی» عضو هیات مدیره کلون بازنشستگان کارگری تهران معتقد است: سازمان برنامه و بودجه به نفع کارگران و بازنشستگان عمل نمی‌کند و شاید اگر این سازمان نباشد، بهتر بتوان دولت را به انجام تکالیف و اجرای قانون مجاب کرد.

سابقه انحلال و تفکیک

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، پیشتر تجربه انحلال و تفکیک داشته است. این سازمان در دولت احمدی‌نژاد منحل شد و کارکرد آن به یک معاونت اجرایی تقلیل یافت.

عملکرد دوگانه سازمان برنامه و بودجه در برابر قدرتمندان و ضعفا کارگران و بازنشستگان؛ همواره در حاشیه

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی از ادغام دو سازمان به عنوان سازمان امور اداری و استخدامی و سازمان برنامه و بودجه مطابق مصوبه ۱۶ اسفند ۱۳۷۸ شورای عالی اداری تأسیس و در ۱۷ تیر ۱۳۷۹ نمودار سازمانی آن تصویب و به اجرا آمد. پس از انحلال این سازمان در سال ۱۳۸۶ به دستور محمود احمدی‌نژاد، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی تأسیس شد و این معاونت بخشی از وظایف آن را به عهده گرفت. با آغاز کار دولت حسن روحانی، زمزمه‌های

افقه: اگر بودجه خورها را از سر سفره بیت‌المال معاف از مالیات، مالیات می‌دادند آن هم عادلانه و در خور، با کمبود بودجه برای تأمین کالاهای اساسی مردم به قیمت مناسب بر خورد نمی‌کردیم

نداشته است. همچنان با انقباض بسیار در تنظیم لویج بودجه سالانه رفتار می‌شود، سهم در خوری برای درمان، مسکن و آموزش کارگران در نظر نمی‌گیرند، سهم چندانی برای سرمایه‌انسانی رئیس جمهور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور احیاء شد. هشتم دی ماه سال ۱۳۹۲ حسن روحانی در اجرای اصل ۱۲۶ قانون اساسی طی حکمی «محمدباقر نوبخت» را به عنوان معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور منصوب کرد. چهارم مرداد ۱۳۹۵ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی مجدداً به دو سازمان برنامه و بودجه و سازمان امور استخدامی تفکیک شد که در پی آن نوبخت به عنوان رئیس سازمان برنامه و بودجه و جمشید انصاری به عنوان رئیس سازمان امور استخدامی منصوب شدند. نهایتاً بیستم مرداد ماه ۱۴۰۰، طی حکمی از جانب رئیس جمهوری و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور در دولت سیزدهم منصوب شد.

احیای این سازمان شنیده شد و در نهایت نوزدهم آبان ۱۳۹۲، با دستور رئیس جمهور و تصویب شورای عالی اداری با ادغام دو معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی و توسعه مدیریت و سرمایه‌انسانی رئیس جمهور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور احیاء شد. هشتم دی ماه سال ۱۳۹۲ حسن روحانی در اجرای اصل

۱۲۶ قانون اساسی طی حکمی «محمدباقر نوبخت» را به عنوان معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور منصوب کرد. چهارم مرداد ۱۳۹۵ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی مجدداً به دو سازمان برنامه و بودجه و سازمان امور استخدامی تفکیک شد که در پی آن نوبخت به عنوان رئیس سازمان برنامه و بودجه و جمشید انصاری به عنوان رئیس سازمان امور استخدامی منصوب شدند. نهایتاً بیستم مرداد ماه ۱۴۰۰، طی حکمی از جانب رئیس جمهوری و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور در دولت سیزدهم منصوب شد.

عیوضی: نظر کارشناسان سازمان برنامه و بودجه نه منطقی است و نه بر مبنای قانون. فقط منافع جزئی و آنی دولت را در تقابل با منافع جمعی مردم در نظر می‌گیرند

نداشته است. همچنان با انقباض بسیار در تنظیم لویج بودجه سالانه رفتار می‌شود، سهم در خوری برای درمان، مسکن و آموزش کارگران در نظر نمی‌گیرند، سهم چندانی برای سرمایه‌انسانی رئیس جمهور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور احیاء شد. هشتم دی ماه سال ۱۳۹۲ حسن روحانی در اجرای اصل ۱۲۶ قانون اساسی طی حکمی «محمدباقر نوبخت» را به عنوان معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور منصوب کرد. چهارم مرداد ۱۳۹۵ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی مجدداً به دو سازمان برنامه و بودجه و سازمان امور استخدامی تفکیک شد که در پی آن نوبخت به عنوان رئیس سازمان برنامه و بودجه و جمشید انصاری به عنوان رئیس سازمان امور استخدامی منصوب شدند. نهایتاً بیستم مرداد ماه ۱۴۰۰، طی حکمی از جانب رئیس جمهوری و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور در دولت سیزدهم منصوب شد.

عیوضی: نظر کارشناسان سازمان برنامه و بودجه نه منطقی است و نه بر مبنای قانون. فقط منافع جزئی و آنی دولت را در تقابل با منافع جمعی مردم در نظر می‌گیرند

عیوضی: نظر کارشناسان سازمان برنامه و بودجه نه منطقی است و نه بر مبنای قانون. فقط منافع جزئی و آنی دولت را در تقابل با منافع جمعی مردم در نظر می‌گیرند

تحمیل تورم سرسام‌آور به سفره‌های بازنشستگان شدند و از سوی دیگر، به بهانه اینکه تأمین اجتماعی منابع و اعتبار کافی ندارد، اجازه ندادند ماده ۹۶ قانون تأمین اجتماعی اجرا شود. جالب اینجاست که هیچ اهمیتی برای تأمین اعتبار بابت بدهی‌های دولت به تأمین اجتماعی ندارند یعنی سیاست‌گذاری‌ها و نظرات به اصطلاح کارشناسانه این سازمان، بازنشستگان را از همه نظر در تنگنا انداخته است! به نظر می‌رسد نظر کارشناسان این سازمان نه منطقی است و نه بر مبنای قانون. فقط منافع جزئی و آنی دولت را در تقابل با منافع جمعی مردم در نظر می‌گیرند.

به گفته وی، بدهی بیش از ۴۰۰ هزار میلیاردی دولت به تأمین اجتماعی نیز برآمده از عملکرد سازمان برنامه و بودجه در طول سال‌های گذشته است چون باید زمینه‌های اجرای تعهدات ریالی دولت را این سازمان فراهم می‌کرد که هرگز این اتفاق نیفتاد و تعهدات برهم‌انباشته شد تا به امروز رسیدیم. همیشه سازمان و بیمه‌شدگان آن را در اولویت آخر گذاشتند.

بودجه خورهای که دچار انقباض نمی‌شوند

به لیست طولانی بودجه‌خورهای دولت نگاه می‌کنیم؛ سازمان‌هایی که هر سال بدون توجه به اوضاع اقتصادی کشور، اعتبارات سنگین دریافت می‌کنند. با این حال، سازمان برنامه و بودجه به عنوان بازوی تخصیص و تأمین اعتبارات دولت، چندان به دنبال اعمال سیاست‌های انقباضی برای این نهادها و سازمان‌ها نیست. در حالی که بسیاری از کارشناسان اقتصادی معتقدند اگر تخصیص اعتبارات، عادلانه و براساس منافع واقعی مردم صورت می‌گرفت، تحمیل ریاضت و تورم به این حجم از سنگینی نمی‌رسید!

«مر تفسی افقه» استاد اقتصاد دانشگاه شهید چمران اهواز می‌گوید: اگر بودجه خورها را از سر سفره بیت‌المال برمی‌داشتند و نهادهای معاف از مالیات، مالیات می‌دادند آن هم مالیات عادلانه و در خور، دولت با کمبود بودجه برای تأمین کالاهای اساسی مردم به قیمت مناسب بر خورد نمی‌کرد. بودجه خورها، زایددانی بر تن خزانه هستند که هیچ وقت دچار کسر و نقصان نمی‌شوند. لاجرم از آن سو، مردم دچار انقباض می‌شوند.

رفتند و چانه‌زنی کردند. او از همراهی و حمایت نمایندگان مجلس از جمله مصری، نیکزاد، پورابراهیمی، اسماعیلی و دیگران تشکر می‌کند و می‌گوید: حمایت این نمایندگان منجر به این شد که رئیس مجلس به راه سال نامه مجاب شود و آنچه ما دنبال می‌کردیم محقق شود. هدف ما این بود که لغو مصوبه مزدی تأمین اجتماعی در این دولت و دولت‌های آینده باب نشود. صادق با تأکید بر اینکه «مهم این بود که باب جدیدی برای قانونگذاری فراتر از قانون باز نشود»، ادامه می‌دهد: این نامه را به فال‌نیک می‌گیریم و شاکریم که حمایت طاقت‌فرسا و همه‌جانبه اقشار مختلف بازنشستگان و نمایندگان آنها به نتیجه رسید. امیدواریم این فرایند منتج به دستیابی بازنشستگان به حقوق مزدی قانونی‌شان شود. بازنشستگان در این چندماه نگرانی‌های بسیار متحمل شدند و حالاً می‌توانند نفسی از سرآسودگی بکشند و به آینده امیدوار باشند. صادق در پایان افزود: در عین حال، ابطال مصوبه حق مسکن کارگران که به احیای مصوبه شورای عالی کار منجر می‌شود، بر حلاوت دستور رئیس مجلس در رابطه با مستمری بازنشستگان افزود که آن هم در جای خود قابل تقدیر است. این نامه، همه مصوبات خلاف قانون در ارتباط با حقوق کارگران و بازنشستگان را باطل کرد و مسیر حرکت بر خلاف قانون را به تمامی مسدود کرد.